

“Ας μην προσπερνάμε το κρεβάτι του καρκινοπαθούς ως ενός άμεσου μελλοθανάτου”

/ Αγιορείτικα

Γέροντας Μωυσής Αγιορείτης (†)

Θεωρούμε πως η έξαρση της λογικής, ο υλικός ευδαιμονισμός, η άμβλυνση της πίστης, ο δυτικός τρόπος ζωής και στην ορθόδοξη Ανατολή δεν διαφωτίζουν ικανοποιητικά τον άνθρωπο και δεν τον βοηθούν ν' αντιμετωπίσει ορθά τον θάνατο. Νομίζουμε πως με το να μετονομάσουμε τα γραφεία κηδειών σε τελετών απαλλαγήκαμε και από τη μνήμη του θανάτου. Στην Αμερική υπάρχει μια μεγάλη και δαπανηρή διαδικασία για την ωραιοποίηση των νεκρών. Δυσκολευόμαστε σήμερα και στην Ελλάδα άνετα να μιλήσουμε για την αθανασία της ψυχής, για τη δυνατή βεβαιότητα και την ελευθερώτρια χάρη της πίστης και θέλουμε να βρούμε μοντέρνους όρους εκφράσεως για να επικοινωνήσουμε μ' εκείνους που δυσφορούν στο άκουσμα ότι υπάρχει και πέραν του τάφου ζωή. Αν ο άνθρωπος πιστέψει στην άλλη ζωή και ότι αυτή η ζωή έχει μία σίγουρη ημερομηνία λήξεως, πιστεύουμε ότι θα αισθανθεί πιο ελεύθερος, για να μπορέσει να ζήσει χαρούμενος την κάθε ώρα,

μ' ενδιαφέρον, δύναμη και αγάπη για τον εαυτό του και τους άλλους, δίχως ν' αποθεώνει τα επιτεύγματά του και να θεωρεί τη στέρησή τους ανυπαρξία.

Η Δύση επιμένει να μη θεωρεί αποτυχία της ιατρικής επιστήμης να θέλει, μα να μή μπορεί, να θεραπεύσει τα πάντα. Κατάφερε την παράταση της ζωής, αλλά όχι τη θανάτωση του θανάτου. Ο δυτικός άνθρωπος δεν ταπεινώνεται στην ιδέα ότι απέτυχε στην επίτευξη της επίγειας αθανασίας κι ελπίζει ότι θα τα καταφέρει. Ιδιαίτερα δε ο σύγχρονος αμερικανικός πολιτισμός επαναφέρει την ενασχόληση με τη μετεμψύχωση, τη μαγεία, την αστρολογία, την παραψυχολογία, την παρεμπόδιση του γήρατος διά βαφών κι εγχειρήσεων και νεανικών αμφιέσεων ή διά εγκλεισμού σε άσυλα και κλινικές. Αποφεύγεται συστηματικά η αναφορά του θανάτου, ως να πρόκειται για κάτι το βρωμερό, το αισχρό, το απρεπές. Όμως αυτό το πνεύμα δεν αρχίζει να επικρατεί και στην Ελλάδα;

Έτσι κι εδώ σπάνια αντιμετωπίζεται σωστά ένας θάνατος, ακόμη και αν είναι αναμενόμενος, κι έχουμε κατάθλιψη και όχι λύπη και θλίψη, που δικαιολογούνται από την πλούσια ελληνορθόδοξη παράδοσή μας.

Επειδή απόψε απευθύνομαι κυρίως σε ιατρούς, που το ενδιαφέρον τους για την επιστήμη και η αγάπη τους για τους ασθενείς τους σύναξε εδώ, ως ασθενής και ως συμπάσχων μιλώντας, επιτρέψτε μου να πώ, πως η οικογένεια του ασθενούς θέλει πάντα κοντά της τον ιατρό και μάλιστα στις δύσκολες τελευταίες ώρες. Ο ιατρός είναι ο καταλληλότερος για ν' αναγγείλει τον θάνατο. Το περιβάλλον θέλει να έχει τη διαβεβαίωση ότι πρόσφερε ό,τι μπορούσε να προσφερθεί μέχρι την τελευταία του στιγμή. Είναι μια δικαιολογημένη ψυχολογική απαίτηση. Ο ιατρός που αναγγέλλει τον θάνατο βρίσκεται και αυτός σε μία δύσκολη θέση. Απέτυχε να παρατείνει τη ζωή. Δηλώνει την αδυναμία του. Μειώνεται η φαινομενική παντοδυναμία του. Αυτός που εξηρτάτο από αυτόν δεν υπάρχει. Το περιβάλλον έχει κλονισμένη τώρα εμπιστοσύνη. Τον βλέπει με άλλη ματιά. Η ταπεινότητα, η ειλικρίνεια, ο σεβασμός θα βοηθήσουν και τις δύο πλευρές σε μια καλύτερη αντιμετώπιση. Ο θάνατος επελθών δηλώνει την αδυναμία όλων μας. Ας το ομολογήσουμε. Όσο πιο άπειρος και νέος είναι ο ιατρός, τόσο πιο ηττημένος αισθάνεται. Αν ο ίδιος πανικοβάλλεται από τον θάνατο, είναι ανεπαρκής να συνδράμει και το ταραγμένο πενθηφόρο περιβάλλον, έστω λέγοντας ότι ο ασθενής αναπαύθηκε και δεν θα ταλαιπωρείται άλλο, προσφέροντας μια μικρή συναισθηματική υποστήριξη και συμπάθεια. Τα αυτά περίπου ισχύουν και για το νοσηλευτικό προσωπικό, την κοινωνική λειτουργό και ιδιαίτερα τον ιερέα του νοσοκομείου.

Παρενθετικά θα ήθελα ν' αναφέρω ένα γεγονός. Ένας συνάδελφός σας στο εξωτερικό κατηγορήθηκε από άλλο συνάδελφό σας, σε μία τηλεοπτική εκπομπή,

που την παρακολουθούσαν εκατομμύρια θεατές, ότι σπαταλά τα μοσχεύματα, δίνοντας τρίτο συκώτι σ' ένα παιδί που τ' απέρριπτε ο οργανισμός του. Ο εγκαλούμενος δήλωσε: «Ορκιζόμενος ως ιατρός ορκίσθηκα να σώσω τον άνθρωπο και όχι την ανθρωπότητα! Ασφαλώς υπάρχουν και άλλοι αναγκασμένοι ασθενείς, αλλά εγώ καλούμαι να συνδράμω τον συγκεκριμένο που έχω μπροστά μου». Δεν μπορούμε να μιλάμε γενικόλογα και αόριστα. Ο κάθε ασθενής είναι μια άλλη περίπτωση και προσωπικότητα. Καλούμεθα να σεβασθούμε τη μοναδικότητα και ιερότητα του ανθρωπίνου προσώπου. Με όλες τις γνώσεις μας, με όλη τη δύναμή μας, την υπομονή μας, την ταπείνωση και την αγάπη μας. Ας μην προσπερνάμε το κρεβάτι του καρκινοπαθούς ως ενός άμεσου μελλοθανάτου. Ας εξαντλήσουμε τα περιθώρια της αντοχής μας, αφού δεν μπορούμε να προσφέρουμε τίποτε περισσότερο με τη χημειοθεραπεία, την ακτινοβολία, την εγχείρηση, τα αναλγητικά.